

sokféle forma lehetséges és – eredményes), de ezekhez annyira ől képzett szakemberek és annyira szívvel-lélekkel dolgozó gondos parasztok kellene, hogy ha vannak ilyenek, akkor azok inkább a magukéra fordítják a gondosságot, szorgalmat és hozzáértést. A mit tehát a nagyüzem nagyobb tőkéje és gépei segítségével elér, azt lerontja az, hogy a cselédektől és napszamosoktól nem várhatja, hogy szívüket-lelküket, éjjelüket és nappalukat adják a munkába. Ha pedig erőlteti őket erre, annál rosszabb: több kárt csinálnak, mint hasznot.

A mezei termeléshez, a tudáson túl szív és lélek is kell, és ezt nem lehet erőltetni, de nem is lehet megfizetni. És ha mégis találnának és nevelnének igazi jó szakembereket, és gondos jó munkásokat a nagyüzem számára, azoknak olyan bért kellene fizetni, hogy akkor meg emiatt nem lenne jövedelmező a gazdálkodás. Amint, hogy erre példa is van, hogy amikor világválság van, nemcsak a kisüzem kerül bajba, hanem a nagyüzem is. Sőt, míg a kisparaszt, ha el nem árverezik a talpa alól a földet, átvészeli minden válságot, addig a sok tőkével dolgozó nagyüzem megbukik, és gazdát is cserél.

A vitát felesleges folytatni, és befejezzük azzal, hogy ez ma már úgymint tárgyaltan, mert a magyar állami gazdaságok továbbfejlesztik a nagyüzemi termelést, a kisbirtokon pedig kezdődjön mega szövetkezeti hálózat kiépítésével tervszerűsített kisüzemi termelés.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a szabad egyéni kisüzemi gazdálkodás mellett is tudunk annyi szép és jó élelmiszert és minden egyebet termelni, hogy mindenkinek bőségesen elegendő lesz, nemcsak a parasztnak, hanem a többi dolgozónak is és külföldre is sok jut majd belőle. A fő kérdés az, hogy az értékesítésnél ne rövidítsék meg a parasztot, és se a tőkések, se az állam ne szívja ki a paraszt vérért.

Magyarország egyetlen mentsége a külterjes és kivitelre dolgozó gabonatermelésről – a lehetőség határáig – áttérni a belterjes gazdálkodásra, amelynek a közepében a nagyarányú takarmánytermesztésre épült állattenyésztés és hízlalás álljon, amint ezt a következőkben bizonyítani fogjuk. Ehhez azonban az kell, hogy az állam a népé legyen, és a bank, az egész hitelszervezet, meg az értékesítési szervezet és a mezőgazdasági feldolgozó ipar szintén a nép kezén legyen. Vagyis szabad egyéni termelés, de szövetkezeti hitelellátás, szövetkezeti értékesítés, és munkának és javaknak mentől igazságosabb elosztása.

RÁKOSI MÁTYÁS

A dolgozó parasztság a szövetkezés útján

In: Rákosi Mátyás: *Építjük a nép országát*. Budapest, 1949, Szikra.

Rákosi Mátyás (Ada, 1892. március 9. – Nyizsnyij Novgorod, 1971. február 5.), 1904-ig Rosenfeld Mátyás, politikus. 1912-ben végezte el a budapesti Keleti kereskedelmi Akadémiát. 1912 és 1914 között Hamburgban, majd Londonban dolgozott kereskedelmi cégéknél. 1910-től tagja volt a szociáldemokrata pártnak (MSZDP). 1914-ben

önkéntes katonai szolgálatra jelentkezett. 1915-ben hadapródként orosz fogságba esett. 1918 májusában egy tiszti hadifogolycseré keretében hazatért. 1918 novemberében belépett az újonnan alakult kommunista pártba (KMP), ahol vidéki tétkárnak választották. A Tanácsköztársaság idején kereskedelemügyi, majd szociális termelési népbiztos, a Kormányzótanács központi Ellenőrzőbizottságának és a legfelsőbb Népgazdasági Tanácsnak a tagja és a Vörös Gárda parancsnoka volt. A Tanácsköztársaság bukása után Ausztriába, majd ottani kitiltása nyomán Csehszlovákiába, Németországba, majd a Szovjetunióba utazott. 1921-től a Komintern Végrehajtó Bizottságának titkárává választották. 1924-ben a kommunista párt újjászervezésére visszatért Magyarországra. 1925-ben ezért letartóztatták és 8,5 évre ítélték. Büntetése lejártá előtt ismét perbe fogták és életfogytiglanra ítélték. 1940-ben titkos nemzetközi megegyezés keretében szabadon engedték, hogy a Szovjetunióba távozzon. A háború alatt a moszkvai magyar kommunista emigráció, és az ott működő Kossuth Rádió vezetője. 1945 februárjában hazatért Magyarországra, ahol az MKP főtitkárává választották. 1948 júniusában a két munkáspárt egyesülése után az MDP főtitkára lett. 1949-től az újjáalakított népfőnt elnöke, 1950-től informálisan az ország legfőbb vezető testületét alkotó Honvédelmi Bizottság vezetője volt, 1951-től pedig személyesen felügyelte az Államvédelmi Hatóságot. 1952-ben átvette a miniszterelnöki posztot is. Vezetésével szovjet típusú diktatúra épült ki Magyarországon. Sztálin halálát követően leváltották a kormányfői posztról, de a MDP első titkára maradt. 1956 júliusában, a fokozódó társadalmi elégedetlenség nyomására leváltották. Ekkor a Szovjetunióba települt. 1957-ben megpróbálta meggyőzni a szovjet vezetést, hogy Kádár János helyett őt állítsák ismét Magyarország élére. 1957-ben itthon megfosztották képviselői mandátumától és Elnöki Tanácsi tagságától, a Szovjetunióban pedig Moszkvától távoli lakóhelyet jelöltek ki számára, és sorozatos hazatérési kérelmeit rendre elutasították. 1962-ben kizárták az MSZMP-ből 1971-es halála után hamvait hazaszállították és a Farkasréti temetőben helyezték el.

A dolgozó parasztság a szövetkezés útján című írásában Rákosi gazdasági és politikai érveket vonultatott fel a szovjet típusú termelőszövetkezeti gazdálkodás mielőbbi meghonosítását sürgetve, azt állította, hogy a parasztság maga is a kollektivizálás pártján áll, és egyben kritizálta Veres Pétert, amiért ő a kisüzem mellett foglalt állást.

Az ipari termelés fellendüléséhez hatalmas lökést adott a 100 munkásnál többet foglalkoztató gyárak államosítása. Az ipari munkásság, melynek legjobbait állítottuk az államosított gyárak élére, most érzi csak igazán, hogy övé a gyár, hogy magának dolgozik és ez a felismerés adja azt a lendületet, mely az országos munkaversenyekben, az élmunkásmozgalmakban nyilvánul meg.

Fokozza az államosítás eredményeit a tervszerűség. Hároméves tervünk olyan sikerrel halad, hogy jövő decemberre - hét hónappal a kitűzött időpont előtt - be tudjuk fejezni. Hogy milyen óriási gazdasági erőmozgósítást jelent a hároméves terv, arra vonatkozólag elég megemlítenem, hogy ennek az esztendőnek utolsó öt hónapjában másfél milliárd forint a terv befektetése.

Alig van város és falu az országban, melynek ne jutna közvetlenül a hároméves terv gyümölcseiből és eredményeiből. Gyorsan épülnek és bővülnek a gyárak, melyek közül nem egy Európa legnagyobb üzemei közé tartozik. Az államosítással járó kezdeti nehézségeket mindenütt kezdjük legyűrni és a munkásigazgatók, akiknek munkája elé az ellenség annyi lebecsüléssel nézett, beváltják a hozzájuk fűzött reményeket. Az államosított üzemek legtöbbször már haszonnal dolgozik és rajta leszünk, hogy az állam jövedelmének egyre fokozódó részét adják az államosított üzemek.

A jobb szervezés következtében nő a munkások keresete és ugyanakkor csökkennek a termelési költségek. A munkásság életszínvonala a jó pénz megteremtése óta eltelt két esztendőben 43%-kal nőtt. Megnőtt a közalkalmazottak életszínvonala is, mint ahogy az egész ország dolgozó népe fokozottan jobban él. Két adatot fogok ezzel kapcsolatban említeni a tisztelt Nagygyűlésnek. Az egyik az, hogy a kormány szeptember elsejétől kezdve a városban és a falun a cukorfejadagot havi másfél kilogrammra emeli és ugyanakkor a cukor árát 6 forintra csökkenti. Ez a csökkentés részben azáltal vált lehetővé, hogy az államosított cukorgyárak most gazdaságosabban, 15%-kal olcsóbban termelnek, mint mikor a tőkés kezén voltak. [...]

Két út áll a magyar dolgozó parasztság előtt. Az egyik út a régi, a megszokott, a túlzásba vitt egyéni gazdálkodás, ahol mindenki csak magával törődik, ahol az az eluralkodik, hogy aki bírja marja. Ennek az elvnek elkerülhetetlen, törvényszerű következménye az, hogy a nagy halak megeszik a kis halakat, a nagy kulák gazdák tovább erősödnek, tovább gazdagodnak és tönkreteszik a szegényebb dolgozó parasztságot. Most is százával vannak falvak, melyekben 8-10 kulák uralkodik és basáskodik. Ha a dolgozó paraszt megszorul, a kulák hálójába kerül, aki bérbe veszi, majd később felvásárolja a kis- és középparasztnak földjét. A dolgozó parasztnak ebben a harcban lassan, de biztosan alul maradnak, a földjük elaprózódik és hosszú, keserves küzdelem után tízezerrel mennek tönkre. A föld kicsúszik a talpuk alól és lassanként újra szolgástorba süllyednek. [...]

A magyar demokrácia természetesen minden erejével azon van, hogy támogassa a dolgozó parasztságot a szövetkezésben, hogy kezükre járjon minden téren gazdasági megerősödésükben. Ezért építjük gyors ütemben az állami mezőgazdasági gépezeteket, melyek a dolgozó parasztság számára biztosítják a modern gépek minden vívmányát, kezükre adják a legjobb traktorokat, a legjobb mezőgazdasági gépeket. Ezért támogatja a demokrácia anyagilag a szövetkezeteket. Ezért részesíti előnyben a szerződéses termelésnél, elsősorban a magnemesítő termelésnél a szövetkezett dolgozó parasztságot.

A kulák nagygazdák is megértik, hogy a szövetkezés már jelentékeny mértékben gátat vet terjeszkedésüknek, megnehezíti az uzsorát és a spekulációt és ezért igyekeznek elijeszteni a szövetkezéstől a dolgozó parasztságot. Azt mondják, hogy ez a szövetkezés a kolhoz kezdete, hogy ezzel elvesztik a földjüket és hasonlókat emlegetnek. Másutt viszont azt tapasztaljuk, hogy ezek a spekuláns és zsíros nagygazdák igyekeznek befurakodni a szövetkezetekbe. A héten itt Pest megyében a beszolgáltatással kapcsolatban végigjártam egy sor falut és meglepetéssel tapasztaltam, hogy a földműves

szövetkezetekben különösen ott, ahol keresni lehet, nyüzsögnek a spekulánsok, a volt kereskedők. Az egyik földműves szövetkezetben a gabonabegyűjtést egy olyan gazda vezeti, aki a saját földjén kívül 63 hold bérleten is gazdálkodik. Világos, hogy ezek az elemek, felismerve a szövetkezés előnyeit, oda is beférkőznek és igyekeznek lefölözni a hasznot. Hallottam már olyan szövetkezetről is, amelyet kizárólag nagygazdák akarnak alapítani és 20 holdnál kisebb birtokost be se vesznek maguk közé. Mindez azt mutatja, hogy a nagygazdák nem egyszer jobban megértették, mint a dolgozó parasztok, a szövetkezés jelentőségét.

A demokrácia nemcsak a dolgozó parasztság szövetkezését támogatja, de gondoskodik róla, hogy a kulák nagygazda fája ne nőjön az égig, hogy korlátok közé szorítsák a kulák terjeszkedését. Ennek egyik módja a fokozatos, a progresszív adózás, azaz aki gazdagabb, az fizessen több adót, akinek erősebbek a vállalai, azokra nagyobb terhet kell rakni. Gondoskodni kell arról is, hogy a nagybérletek ne a gazdag nagybérlők kezébe jussanak, hanem a dolgozó parasztság és a földmunkások bérlőszövetkezete dolgozzon rajtuk. Ebből a célból rövidesen meg fog jelenni egy rendelet, mely öszre már biztosítja, hogy a nagybérleteket a dolgozó földműves nép és a földmunkás-szövetkezetek kapják. Meg kell szüntetni azt is, hogy a földet, mint bármely más árut, tetszés szerint adják-vegyék s olyanok vásárolják meg, akik nem földművelők, akiknek a föld csak spekuláció vagy tőkebefektetés tárgya. Az államnak eddig is bizonyos körülmények között elővételi joga volt a földre. Most tovább kell menni és gondoskodni kell arról, hogy az eladásra kerülő földeket elsősorban az államnak ajánlják fel megvásárlásra, hogy az államnak így módjában legyen a földet felvásárolni és a dolgozó parasztságnak vagy földmunkásoknak juttatni.[...]

A Nemzeti Paraszt Párt következetes és egyenes vonalú politikája mellett Veres Péter barátunk legutóbbi könyve jelentett bizonyos ingadozást. Veres Péternek ez a könyve, – amelyet joggal bírált meg saját pártjában Erdei Ferenc, a Kisgazda Pártban Dobi István és Bognár József – azt mutatja, hogy a Paraszt Párt elnöke nem gondolta végig elég mélyen és elég következetesen a magyar parasztság mostani kérdéseit. Nem vette tekintetbe azokat a mélyreható változásokat, melyek a felszabadulás óta a magyar dolgozó parasztságban történtek. Nem értékelte eléggé azt a felismerést, hogy a dolgozó parasztság politikáló zöme az első két esztendő ingadozásai után egyre inkább irányt vesz a munkássággal való szövetségre és szakít minden olyan vonallal, olyan külön harmadik úttal, mely végeredményében visszavezetné a régi nagytőkés, nagybirtokos világhoz. Ezeknek a hibáknak a következtében nem látta meg elég világosan, hogy a parasztság nem valami időtől és történelmi viszonyoktól független osztály, hanem szerves része a dolgozó népnek, és mint ilyen, a dolgozó néppel együtt változik és fejlődik. Ezek a hibák részben abból adódnak, hogy Veres Péter elsősorban író és csak azután politikus. Éppen ezért nem veszi rossz néven, ha a politika terén elkövetett hibáit, melyeket könyvében lefektetett, barátságosan és jóindulatúan, de éppen a demokrácia és a parasztság érdekében, helyreigazítják.